

OVER
GERAAMTEN VAN BLADEREN EN VRUCHTEN

DOOR

HUGO DE VRIES.

De groote, roode zoogenaamde vruchten van *Physalis Franchetti* zijn sinds enkele jaren zeer in de mode gekomen en in het najaar overal in bloemenwinkels te koop. Het zijn de opgeblazen kelken; daarbinnen vindt men een glinsterend oranjerode veel kleinere bes, die vol zaden is. Ik heb een stengel met vijf zulke vruchten in een groot cilinderglas gezet, dit met water gevuld, er een plat stuk glas op gelegd en het daarna kalm ruim een jaar laten staan. Weldra trad rotting in; het water werd troebel, de binnenwand van het glas met een bruin vlies bekleed en, als men het deksel er afnam, ontwaarde men een sterke, zeer onaangename reuk. Ik heb nu het water afgegoten en het glas schoon gemaakt. De kelken zijn in prachtige geraamten veranderd, de bessen zijn er nog in en rood, maar verweekt. Om de rottende massa uit de mazen van het skelet te verwijderen, en vooral om de aanhangende stukken opperhuid weg te nemen, gebruik ik een straal water. Ik zet daartoe aan een kraan der waterleiding een stukje caoutchouc-slang en, nadat ik de kraan heb geopend, kan ik een sterkere of zwakkere straal krijgen, eenvoudig door het uiteinde der buis min of meer toe te knijpen. Zoo kan ik de geraamten geheel schoon maken, zonder iets te bederven. Zijn zij schoon, dan worden ze gedroogd en bewaard.

Vruchten van doornappels en allerlei andere vruchten geven eveneens prachtige geraamten. Trouwens de nieuwerwetsche badsponsen of *Luffa's* zijn zulke opengespleten geraamten van een tropische kom-

kommersoort *Luffa* geheeten. De Palmetto-borstels zijn stukken van zulke geraamten uit palmstammen, enz.

Wil men geraamten uit bladeren of vruchten maken, dan zijn er verschillende middelen, om dit eenigszins langdurig proces te bespoedigen. In de eerste plaats behoort men in hetzelfde glas of dezelfde flesch niet meer dan één soort van bladeren te doen, daar sommige bladeren stoffen bevatten, die in het water oplossen en de rotting vertragen. Ook de anderen zouden dan slechts langzaam rotten. In de tweede plaats kan men het begin van het rotten zeer versnellen, door aan het water kleine stukken van koolbladeren of koolstronken toe te voegen. Deze gaan zeer gemakkelijk in rotting over en geven dus aanleiding tot een zeer snelle vermeerdering van rottingsbacteriën (*Amylobacter*) in het begin. Ook kan men van tijd tot tijd het rottend water afgieten, om daarmede de losgekomen rotbare stoffen te verwijderen en de werkzaamheid der bacteriën dus tot de nog niet losgemaakte deeltjes te beperken. Men mag dan echter nooit verzuimen er stukjes versch koolblad bij te doen, anders zou men het proces eer vertragen dan versnellen.

Wegens den onaangename reuk zet men de glazen liefst in den tuin; zij moeten dan zoo bedekt zijn, dat de regen den inhoud niet verdunnen kan. En zet men ze op een zonnige plaats, dan kan de warmte der zonnestrallen dikwijls den gang der ontleding bevorderen.

Men behoeft ook niet te wachten tot alles wat geen nerf is, is weggerot. Men kan zich tevreden stellen als al het weefsel goed opgeveekt is. Bespeurt men dit, door op een blad met de vingers te wrijven, dan giet men het water af, giet nieuw op en herhaalt dit tot het helder blijft. Na een paar dagen is dan de stank weg. Men legt nu de bladeren op een toegevouwen doek, ze glad aandrukkend, en borstelt met een fijn kwastje of grof penseel alles weg wat los laat. Houdt men het kwastje loodrecht op het blad en in een draaiende beweging, dan kan de bewerking gelukken, zonder dat de fijne nerven beschadigd zijn. Gelukt het niet, dan moet men, met behulp van koolbladeren, de rotting nog eenigen tijd voortzetten.

Men kan ook de bladeren zonder rotting voorbereiden, door ze in een alcalische vloeistof te koken. Los 40 gram kristallen van soda in 400 gram gewoon water bij kookhitte op, voeg 20 deelen gebluschte kalk toe en laat 15 minuten koken. Laat bekoelen en bezinken en giet de heldere vloeistof af, om haar in een gesloten flesch te bewaren. In dat vocht laat men de bladeren een uur bij

kookhitte trekken, dan neemt men ze een voor een er uit en voelt welke week geworden zijn. Deze houdt men er uit, de andere laat men nog wat trekken. Ook kan men ze bij kookhitte in een brei van zeep laten trekken, waartoe de zeep in lagen tusschen de bladeren gebracht wordt.

Zijn in een dezer beide gevallen de bladeren goed week, zoo legt men ze in koud water om uit te trekken en kan daarna met een fijn borsteltje het geraamte praepareeren.

Veelal zijn zulke skeletten niet helder wit, daar zij zich kleuren met de bruine stoffen, die bij het sterven in de bladeren ontstaan. Men moet ze dan bleeken. Hiertoe dient chloorkalk in 4 deelen regenwater opgelost. Is de brei zeer goed fijngewreven, dan laat men bezinken en giet de heldere vloeistof voor het gebruik af. Twee eetlepels van dit vocht op een halve liter water geven dan het gewenschte bleekmiddel. Hierin moeten de bladeren rechtop staan, de stelen en dikke nerven omlaag; want die hebben meer inwerking noodig om wit te worden dan het bovenste fijnere deel van het geraamte. Zij moeten hier soms 12 uren, soms langer in blijven, en er pas uitgenomen worden als zij geheel wit zijn.

Dan worden zij weer uitgewasschen, in water gelaten om uit te trekken en eindelijk gedroogd. Dit geschiedt tusschen doeken of tusschen filtreerpapier; doch men moet zeer voorzichtig zijn om de geraamten niet te beschadigen en vooral ook om ze plat te houden. Zijn ze goed gedroogd en helder wit, dan plakt men ze op zwart of grijs papier op, of gebruikt ze voor verschillende versieringen.

In het algemeen krijgt men van saprijke bladeren spoedig skeletten, maar zijn deze teer. Hoe leerachtiger het blad is, des te langer duurt de bewerking, doch des te steviger is het geraamte. Bladeren van Papaver, van wilgen, peren en appelen worden aanbevolen. Oudere bladen bieden natuurlijk langer weerstand dan jonge. *Magnolia*-bladeren geven zeer fraaie skeletten, doch moeten wel een half jaar rotten. Evenzoo *Camelia*, Citroen, Oranje, klimop, hulst, enz. Samen-gestelde bladeren, als die van *Acacia*, geven een zeer fraai beeld, doch men moet ze zeer voorzichtig uit het water nemen. Men spreidt ze daartoe, na de reiniging onder water, op een stuk papier of carton uit en giet dan het vocht af. Voor lijstjes, doosjes, kruizen en andere voorwerpen is deze methode van versiering wel aan te bevelen. (*La Nature*, 1901, blz. 150.)
